

*Мороченець Тетяна Василівна,
студентка магістратури спец. 012 «Дошкільна освіта»
Науковий керівник – д. пед. н., проф. Марчук О.О.
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені акад. С. Дем'янука»*

ДОЗВІЛЛЯ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Процеси демократизації в системі освіти, її варіативність, інноваційні програми обумовили необхідність пошуку рішення проблем взаємодії закладу дошкільної освіти з родиною, створення умов для підвищення педагогічної культури батьків з питань організації дозвілля дітей дошкільного віку.

Ідея взаємозв'язку суспільного й сімейного виховання, а також взаємної відповідальності педагогів, батьків й суспільства знайшла своє відображення в низці нормативно-правових документів, у т.ч. в «Концепції дошкільного виховання», «Положенні про дошкільний навальний заклад», Законі «Про освіту», «Концепції модернізації освіти».

Дозвіллева життєдіяльність є найкращим засобом для формування у дітей дошкільного віку правильного світосприймання і світовідчуття, глибокого розуміння моральних і духовних цінностей.

Дозвілля – це діяльність у вільний час, дякуючи якій і дорослі, і діти відновлюють свої сили, свою здатність до праці чи навчання. І якщо дозвілля – це діяльність це означає, що вона не пустопорожнє витрачання часу, не байдикування. У цієї дозвіллевої діяльності є визначені інтереси, певна мета, спільні зусилля, які перед собою ставлять батьки [1, с. 23].

Вченими доведено, що організоване, сплановане дозвілля – це умова для доброго, позитивного спілкування у сім'ї, яке збагачує духовний світ, виховує естетичні почуття, стимулює розвиток здібностей, інтелекту, активізує пізнавальну і трудову діяльність дитини. Традиція спланованого дозвілля дає можливість, разом з дітьми, займатися спортом, малюванням, колекціонуванням,

комп'ютерними іграми, майструванням моделей, поробками з природного матеріалу, суспільно-корисною працею, читанням цікавих книжок, переглядом мультфільмів, організуванням походів до театру, відвідання різних музеїв, виставкових залів, турпоходів і прогулянок всією родиною на природу тощо [3]. На жаль, більшість сучасних сімей обмежуються переважно пасивними формами організації дозвілля, наприклад, перегляд телепередач або «гаджетове дозвілля».

Користь традиційно спланованого дозвілля є безцінною, оскільки саме в такому вільному, насиченому спілкуванні батьки краще пізнають своїх дітей. В умовах дозвілля є можливість поспостерігати за своєю дитиною у природі, грі, праці, спілкуванні з однолітками, як переживає успіх та невдачу як власну, так й інших дітей.

Культура дозвілля у сім'ї залежить від багатьох чинників:

- 1) соціально-економічного стану суспільства і його морально-психологічної атмосфери;
- 2) форм участі батьків по господарству і суспільному виробництві;
- 3) типу сім'ї- малодітна, багатодітна, її складу – повна або неповна;
- 4) місце проживання – міська чи сільська місцевість;
- 5) наявності бабусь і дідусів;
- 6) традицій сімейного спілкування, внутрішньої культури батьків, організованості,
- 7) потреб та інтересів батьків, умінь та їх смаків, життєвих цілей та бажань [2, с. 12].

Культура дозвілля визначається також за рівнем розвитку і функціонуванням таких закладів, як центри творчості, кінотеатри, театри, галереї, художні майстерні, музеї, спортивні та ігрові майданчики, бібліотеки, планетарій тощо.

Дозвілля повинно бути не лише різноманітним, змістовним, активним але й цікавим і креативним. Метою організації дозвілля є сприяння формуванню об'єктивної картини світу дитини, моральній культурі, естетичним поглядам і смакам. І нема нічого кориснішого для дітей, ніж можливість спілкування з прекрасним, що викликає

найкращі моральні почуття людини, пробуджує її естетичні переживання. Театральні вистави, спектаклі, картинні галереї, музеї тощо можуть глибоко схвилювати, викликати роздуми, співпереживання, піднесення емоційного настрою.

Корисними і не менш цікавими для спілкування є історичні, красназавчі музеї, музеї – квартири письменників, акторів, пам'ятники архітектури, історико-музейні комплекси тощо, які не користуються попитом у сучасному сімейному дозвіллі. Інтерес до вивчення природи рідного краю її історії проявляється у дитини вже в дошкільному віці, під впливом зацікавленості і інтересу, який проявляють до оточуючого світу, його історії найближчі дитині люди – батьки. Проживаючи поряд з унікальними (скарбами), історичними місцями, пам'ятниками архітектури, у нас не завжди виникає чомусь потреба поцікавитися таким історичним надбанням нашого народу, нашої країни [1].

Здавна, в традиціях нашого народу, прийнято влаштовувати традиційні родинні свята та різні світські заходи, на які запрошують усіх родичів і друзів. Для дітей такі родинні взаємини є джерелом не тільки задоволення і втіхи, а мають велику виховну силу, велике духовне збагачення.

Дозвіллеві традиції згуртовують, об'єднують сім'ю, надають їй особливої позитивно – емоційної атмосфери. Саме тому важливим показником сприятливого психологічного клімату у сім'ї є прагнення свій вільний час проводити разом з усіма членами родини.

Список використаних джерел

1. Білан О. І. Виховання культури поведінки у дітей дошкільного віку. Львів, 2016. 120 с.
2. Врочинська Л. І. Садок і родина: виховуємо дітей гуманними. *Дошкільне виховання*. 2006. № 6. С. 12-14.
3. Литвиненко І. Гуртуємо дітей – формуємо команду. *Дошкільне виховання*. 2021. № 11. С. 3-5.